

ОЦІНКА КОРІВ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ ЗА ТИПОМ

М. І. Когут, к. с.-г. н., В. Д. Федак, к. с.-г. н., В. М. Братюк, к. с.-г. н.
 kohut_maria@ukr.net

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН, с. Оброшино

Сьогодні в Україні, як і в багатьох європейських країнах з високорозвиненим молочним скотарством, багато уваги приділено оцінці худоби за типом будови тіла. Зацікавленість екстер'єром обумовлена його зв'язком з молочністю та продуктивним довголіттям. Разом з тим, об'єктивна характеристика кожного стада зокрема дозволить ввести основні засади селекції (відбір і добір) у напрямі ліквідації окремих недоліків екстер'єру корів, впливати на тип будови їх тіла та загалом консолідувати худобу західного внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи згідно з вимогами сучасної промислової технології.

Мета роботи — провести порівняльну лінійну оцінку корів-первісток за типом для отримання повної інформації про їх екстер'єр. Матеріалом для досліджень були корови двох стад Інституту сільського господарства Карпатського регіону — ДПДГ племзавод «Радехівський» та ДПДГ «Оброшино». Їх було оцінено за двома системами відповідно до проекту Інструкції з класифікації корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом: лінійний опис окремих ознак екстер'єру за 9-бальною шкалою та оцінка комплексних ознак типу (молочний тип, тулуб, кінцівки, вим'я) — за 100-бальною шкалою.

Проведена лінійна оцінка корів-первісток дала досить добрі показники екстер'єру корів племзаводу «Радехівський». Тварини цього стада високорослі, мають широкі груди, досить глибокий тулуб, широкий зад у маклоках та сідничних горбах. За описовою 9-бальною шкалою, первістки цього стада отримали за висоту в крижах середню оцінку 7,4 бала, що характеризується як високий ріст; за цією лінійною ознакою вони вірогідно ($P < 0,01$) переважають ровесниць зі стада ДПДГ «Оброшино», ріст у яких оцінений нами як середній (5 балів). За ширину грудей та глибину тулуба первістки «Радехівського» отримали оцінку в межах 6–7 балів, їх ровесниці з «Оброшино» за ці ж ознаки мають середню оцінку 5,6 бала. Тваринам в обох господарствах за кутастість форм будови тіла поставлено однакову оцінку (5 балів — середня кутастість з відкритим ребром). У середньому, як у племзаводі «Радехівський», так і у ДПДГ «Оброшино», корови мають оптимальний варіант нахилу заду, однак у ДПДГ «Оброшино» трапляються особини з відхиленням цієї лінійної ознаки в бік опущеного заду. За ширину заду тваринам «Радехівського» поставлено 7 балів, що на 2 бали вище, ніж у ровесниць з «Оброшино» ($P < 0,05$).

В умовах промислової технології утримання худоби вимоги до стану кінцівок та ратиць не менш важливі, ніж до інших лінійних ознак. Тварини в оцінених нами господарствах здебільшого мають середній кут тазових кінцівок, однак в «Радехівському» є 2, а в «Оброшино» — 3 тварини з недоліком постановки тазових кінцівок (слоновість). Постава тазових кінцівок тварин в обох господарств пряма, широка і паралельна та оцінена нами в межах 5,0–5,5 бала.

Важливим елементом лінійної оцінки є характеристика молочної системи корів. При класифікації молочних корів за 4-ма комплексами, питома вага ознак, що характеризують вим'я, становить 40 %. Окомірно визначена величина переднього прикріплення вимені у первісток племзаводу «Радехівський» оцінена нами у 5 балів (середньо допустима), що на 1 бал більше, ніж у ровесниць ДПДГ «Оброшино», однак ця різниця не є статистично вірогідною. Варто звернути увагу, що найбільш бажана вираженість цієї ознаки — це міцне прикріплення вимені. За висоту прикріплення задньої частини вимені, яка є показником потенційної можливості до високого надою, ми поставили оцінку в середньому 5–6 балів тваринам в обох господарствах. Добре виражена в усіх первісток (6–7 балів) центральна зв'язка вимені. Дно вимені високо підняте. Хоча довжина дійок та їх розміщення в середньому є оптимальними, однак серед тварин в обох господарствах трапляються особини з небажаними відхиленнями — наприклад, з довжиною дійок 3–4 см, проміжним розміщенням назовні передніх та розміщенням за межами четверті задніх дійок.

За 100-бальною шкалою комплексних ознак типу первісток племзаводу «Радехівський» нами поставлено оцінку 83 бали («добре з плюсом») при найвищій 89, а тварини ДПДГ «Оброшино» отримали 79 балів («добре»).

Тож, згідно з лінійною класифікацією описових ознак за основними показниками екстер'єру за 9-бальною шкалою, первістки племзаводу «Радехівський» переважали ровесниць ДПДГ «Оброшино». В обох господарствах тварини мають гармонійну будову тіла, характерну для молочних порід. Встановлено істотну перевагу первісток племзаводу «Радехівський» порівняно з ровесницями «Оброшино» за висотою в крижах та шириною заду. У стадах обох господарств трапляються небажані відхилення щодо розміщення передніх та задніх дійок, їх довжини.